

Sygn. akt IX GC 247/12

WYROK

WIMIENIURZECZYPOSPOLITEJPOLSKIEJ

Dnia 7 maja 2013r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku Wydział IX Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Marek Miastkowski

Protokolant J. Smolarczyk

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2013r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółka Jawna w G.

przeciwko (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

o zapłatę

I. oddała powództwo

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. Akt IX GC 247/12

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 27 kwietnia 2012 roku spółka (...) sp.j., skierowanym przeciwko spółce (...) sp. z o.o. o nakazanie pozwanemu na podstawie art. 49 §2 Kodeksu cywilnego złożenia oświadczenia woli, zgodnie z którym pozwany nabędzie prawo własności preizolowanego odcinka sieci ciepłowniczej 2xDn 900 mm o sumarycznej długości 48,80 metrów bieżących, wraz z zabezpieczeniem, posadowionego na nieruchomości położonej w G. przy ulicy (...), stanowiącej działkę gruntu o nr ewidencyjnym (...) za kwotę 500 610,00 zł.

W treści uzasadnienia powód podał, iż poniósł koszty przełożenia odcinka preizolowanej sieci na podstawie umowy o przełożenie sieci ciepłowniczej nr (...)/Ps zawartej w dniu 23 września 2011 roku z pozwanym. Wskazane zostało, iż przedmiotem wymienionej umowy były prace polegające na przełożeniu sieci, wymagające wybudowania nowego odcinka preizolowanej sieci ciepłowniczej oraz połączenia nowo wybudowanego odcinka z istniejącą siecią ciepłowniczą. Powód podniósł, iż w związku z poniesieniem kosztów budowy urządzenia przesyłowego, uzyskał prawo własności nowego odcinka sieci ciepłowniczej. Stwierdzono ponadto, iż urządzenie przesyłowe zostało podłączone do sieci ciepłowniczej w dniu 27 września 2011 roku. W związku z tym, na mocy art. 49 §2 Kodeksu cywilnego powód zażądał od pozwanego, aby jako przedsiębiorca, który przyłączył urządzenia do swojej sieci, nabył ich własność za odpowiednim wynagrodzeniem.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie żądania pozwu w całości. W uzasadnieniu zakwestionowano legitymację czynną powoda do wniesienia powództwa, jako że pokrycie kosztów budowy urządzeń przesyłowych w świetle art. 49 §2 Kodeksu cywilnego nie jest równoznaczne z posiadaniem przymiotu ich właściciela. Nadto, powód podniósł, iż nie należy utożsamiać przełożenia urządzenia w inne miejsce z jego budową. Wskazano, że konieczność przełożenia sieci nie wynikała z żadnych okoliczności, które mogłyby uzasadniać poniesienie kosztów

przez pozwanego. Zgodnie z twierdzeniem pozwanego, zamiarem stron umowy o przełożenie sieci ciepłowniczej nr (...) /Ps zawartej w dniu 23 września 2011 r. było, aby właścicielem sieci pozostał pozwany. Niezależnie od powyższego, pozwany podważył poprawność wyliczenia przez powoda kwoty wynagrodzenia należnego za prawo własności urządzenia przesyłowego. Zarzucono, iż kwota ta nie odnosi się do aktualnych cen rynkowych rurociągów oraz że niesłusznie uwzględnia ona cenę zabezpieczenia odcinka preizolowanej sieci w postaci muru oporowego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W większości stan faktyczny był niesporny pomiędzy stronami.

Poza sporem pozostawało, że powód dokonał przełożenia odcinka sieci przebiegającego przez jego działkę, oraz że dokonał tego na mocy umowy i zezwolenia wydanego przez pozwanego będącego dysponentem tego odcinka sieci.

Sporne pozostawało jedynie czy powód nabył własność przełożonego odcinka sieci ciepłowniczej, oraz ewentualna zasadność poniesionych kosztów przez powoda.

W §1 ust. 4 umowy o przełożenie sieci ciepłowniczej nr (...) /Ps zawartej w dniu 23 września 2011 roku strony umówiły się, iż „po przełożeniu sieci przez kontrahenta na podstawie niniejszej umowy nowa sieć zbudowana na nieruchomości kontrahenta, o której mowa w ust. 3 pozostaje własnością (...)”

Dowód : umowa k. 71 -74 akt

Sąd zważył, co następuje:

Dokonując ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie, Sąd oparł się na dokumentach przedstawionych przez strony i złożonych do akt sprawy, których autentyczności żadna ze stron nie kwestionowała. Nadto nie budziły one również zastrzeżeń Sądu co do swojej autentyczności.

Przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd pominął zeznania świadków albowiem w ocenie Sądu decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy miała treść dokumentów złożonych do akt.

Zgodnie z art. 49 §1 Kodeksu cywilnego urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne nie należą do części składowych nieruchomości, jeżeli wchodzi w skład przedsiębiorstwa. Przytoczony przepis zrywa z zasadą superficies solo cedit wobec urządzeń będących elementem przedsiębiorstwa. Tak rozumiane elementy przedsiębiorstwa nie stają się przez to jego częściami składowymi, bowiem części składowe mogą odnosić się wyłącznie do rzeczy. Zgodnie z art. 55¹ Kodeksu cywilnego przedsiębiorstwem jest zorganizowany zespół składników niematerialnych i materialnych przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej. W uzasadnieniu wyroku z dnia 3 grudnia 2004 r., IV CK 347/04, Sąd Najwyższy podkreślił, że art. 191 Kodeksu cywilnego ani żaden inny nie uprawnia do konstruowania pojęcia "części składowej przedsiębiorstwa", ponieważ kodeksowi cywilnemu znane jest tylko pojęcie części składowej rzeczy.

Związanie urządzeń przesyłowych z instalacją sieci przedsiębiorstwa nie stanowi podstawy do uznania, iż własność tych urządzeń jest niejako pochłaniana przez własność przedsiębiorstwa. Urządzenia określone w art. 49 § 1 Kodeksu cywilnego z chwilą, gdy przez fizyczne połączenie z siecią przestają być częścią składową nieruchomości, zachowują status samoistnych rzeczy ruchomych, mogących być przedmiotem odrębnej własności i odrębnego obrotu (Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 26/11). W wyroku z dnia 26 lutego 2003 r., II CK 40/02, Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż art. 49 Kodeksu cywilnego wskazuje przy tym tylko, że wymienione w nim urządzenia nie należą już do części składowych gruntu, ponieważ weszły w skład przedsiębiorstwa, pozostawia natomiast otwartą kwestię sposobu uzyskania przez prowadzącego przedsiębiorstwo tytułu prawnego do tych urządzeń, wejście bowiem w skład przedsiębiorstwa w tym znaczeniu, że urządzenie stało się elementem pewnego zbioru, nie jest równoznaczne z przeniesieniem własności tego urządzenia.

Na mocy art. 49 § 2 Kodeksu cywilnego osoba, która poniosła koszty budowy urządzeń, o których mowa w § 1, i jest ich właścicielem, może żądać, aby przedsiębiorca, który przyłączył urządzenia do swojej sieci, nabył ich własność za odpowiednim wynagrodzeniem, chyba że w umowie strony postanowiły inaczej. Z żądaniem przeniesienia własności tych urządzeń może wystąpić także przedsiębiorca. Przepis niniejszy formułuje przesłanki, których łączne spełnienie uprawnia do wystąpienia z roszczeniem nabycia własności urządzeń przesyłowych. Do wymogów tych należą: istnienie (wybudowanie) oraz poniesienie kosztów budowy urządzeń, posiadanie przymiotu właściciela tych urządzeń, faktyczne ich przyłączenie do instalacji przedsiębiorstwa oraz brak przeciwnych postanowień umownych w zakresie ustaleń stron dotyczących wymienionych kwestii. Tylko kumulatywne spełnienie przytoczonych warunków uprawnia do wystąpienia z roszczeniem.

Biorąc pod rozwagę powyższe, istotnym jest wskazanie, iż przepis art. 49 §2 Kodeksu cywilnego nie przesądza o tym, aby obciążenie kosztami budowy urządzeń było równoznaczne z nabyciem ich prawa własności. Przeciwnie, przepis stanowi, iż uprawnioną do wystąpienia z omawianym roszczeniem może być wyłącznie osoba, która spełnia obie przesłanki: poniosła koszty budowy urządzeń, o których mowa w § 1, jak i jest ich właścicielem. Nie spełnia zaś przesłanek sformułowanych w treści normy ten, który poniósł koszty wybudowania urządzeń, lecz nie posiada prawa ich własności, bądź też – odwrotnie – gdy podmiot będący właścicielem urządzeń nie ponosi kosztów ich budowy. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 7 listopada 2006 r. (SK 42/05) stwierdził, że art. 49 Kodeksu cywilnego stanowi, że urządzenia określone w tym przepisie stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności, nie rozstrzyga natomiast *expressis verbis* kwestii, kto jest podmiotem własności tych urządzeń. Również ustawy regulujące dostarczanie wody, pary, gazu i prądu elektrycznego nie rozstrzygają tej kwestii.

W niniejszej sprawie na podstawie ustalonego stanu faktycznego dowiedziono, iż powód – mimo obciążenia go kosztami przełożenia sieci – nie jest i nie był właścicielem urządzeń przesyłowych, czyli tego odcinka, który uległ zlikwidowaniu, jak i nowego, przełożonego odcinka sieci. Powód nie był uprawniony do rozporządzania urządzeniem jak właściciel zarówno przed przebudową urządzenia, jak też po poniesieniu kosztów jego przełożenia. Nie przysługiwało mu tym samym roszczenie wskazane w art. 49 §2 Kodeksu cywilnego.

Ważką kwestią jest nadto ustalenie zakresu pojęciowego terminu „budowa urządzeń”, o której mowa w art. 49 §2. Z pewnością zbyt szerokie pojmowanie wskazanej definicji prowadzić może do zachwiania *ratio legis* cytowanego przepisu. Wykładnia językowa przepisu nakazuje przyjąć, iż „budowa” oznacza „tworzenie, organizowanie czegoś”. Tak rozumianą „budowę”, powód niesłusznie uznał za tożsamą z „przeniesieniem” oznaczającym tyle co „umieścić coś lub kogoś w innym miejscu, w innym czasie, w innych warunkach niż poprzednio”. Identyfikacja tych pojęć jest tym bardziej istotna w niniejszej sprawie, że nie ma wątpliwości, iż nowy odcinek sieci ciepłowniczej zastąpił dotychczasowe urządzenie przesyłowe będące w dobrym stanie technicznym. Nie wystąpił tu zatem przypadek, gdy urządzenie nie nadające się do dalszego użytku zostało zastąpione nowym, niezbędnym odcinkiem sieci. W istocie rzeczy sprawna sieć ciepłownicza, będąca przedmiotem własności pozwanego została przełożona w inne miejsce, dogodne dla realizacji celów powoda. Brak jest podstawy prawnej dla uznania, iż prawo własności przysługujące pozwanemu wygasło na skutek przeniesienia urządzenia w inne miejsce.

Niezależnie od powyższego, zachowanie prawa własności urządzeń przesyłowych przez pozwanego zostało potwierdzone w postanowieniach umowy o przełożenie sieci ciepłowniczej nr (...) /Ps zawartej w dniu 23 września 2011 roku. W §1 ust. 4 niniejszej umowy strony oświadczyły, że po przełożeniu sieci przez powoda nowa sieć zbudowana na nieruchomości powoda pozostanie własnością pozwanego. Strony umowy dały tym samym wyraz swojej woli, iż niezależnie od niuansów językowych odnoszących się do scharakteryzowania w postanowieniach umownych budowy przełożonego odcinka sieci, akceptują iż pozostanie on własnością pozwanego. Nadto, ze względu na charakter prawny *iuris dispositivi* normy z art. 49 §2 Kodeksu cywilnego strony umowy skorzystały z uprawnienia do odmiennego ustalenia w umowie warunków budowy urządzenia.

Przesądżając niniejszym o bezzasadności roszczenia powoda co do zasady, Sąd nie badał zgłoszonego roszczenia co do wysokości, uznając, że spowoduje to zbędną przewlekłość postępowania.

Mając powyższe na uwadze Sąd na mocy art. 49 kc a contrario orzekł jak w punkcie pierwszym wyroku

O kosztach postępowania Sąd orzekł na mocy art. 98 kpc, uznając powoda za stronę przegrywającą niniejszy proces.